

Om engelsk luftværnsartilleri, 1914

Indledning

En ny bog fra Osprey - *The British Expeditionary Force 1914-15* af Bruce Gudmundsson (Kilde 1) giver et par detaljer om organisationen af de luftværnssektioner, der opstilles af Royal Garrison Artillery pr. 21. august 1914, med opgave at yde infanteridivisionerne i felten sikring mod den tiltagende trussel fra luften. Det er ikke et emne, der mig bekendt, er skrevet meget om, men ved at sammenstykke brudstykker fra forskellige kilder fremtræder følgende omrids historien.

*Engelsk 37 mm maskinkanon
(1-pdr Vickers-Maxim Pom-Pom),
i luftværnsaffutage, ca. 1914.*

Fra et samtidigt postkort,
der findes på hjemmesiden Browning
Machine Gun U.S. Cal. .30.

Organisation

Hver sektion talte 14 mand: 1 officer, 3 underofficerer, 7 artillerikonstabler og 4 trænkonstabler.

Sektionen var udrustet med 1 stk. 37 mm (1-pdr Vickers-Maxim "Pom-Pom") maskinkanon, ammunitionskarre (*cart*) og rådede over i alt 9 heste.

Sandsynligvis er maskinkanonen trukket af en forstilling, forspændt 4 heste, mens ammunitionskarren er

trukket af andre 4 heste; den sidste hest er givet sektionschefens.

Kilde 2 omtaler, at sektionen oprindeligt skulle omfatte 2 pjecer, under kommando af en kaptajn. På grund af manglende materiel var det dog kun muligt at tildele 1 pjece til hver af de seks infanteridivisioner.

Den første nedskydning

Den første nedskydning fandt sted 23. september 1914, hvor No. 2 Anti-Aircraft Section, Royal Garrison Artillery (under kommando af løjtnant O.F.J. Hogg), der da var knyttet til 3. Korps, nedskød en tysk flyvemaskine ved afgivelse af 75 skud.

Kilde 2 anfører supplerende, at den tyske pilot [1](#)) nok blev mindst lige så overrasket over nedskydningen som løjtnant Hogg...

Pjecen

*37 mm (Pom-Pom) maskinkanon, fra Boerkrigen.
Fra The Canadian Anglo-Boer War Museum.*

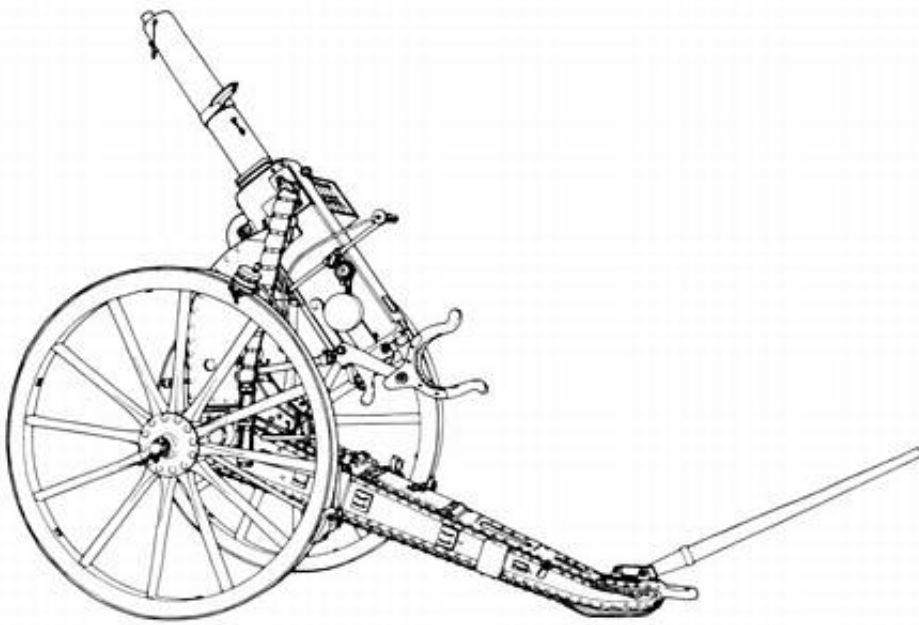
Maskinkanonen blev taget i brug under Boerkrigen, først af boere (fremstillet af Nordenfelt fabrikkerne); siden kopieret af Vickers) og anvendt englændere.

Tilnavnet *Pom-Pom* tilskrives lyden af skuddene.

Paradoksalt nok tilbød opfinderen, Hiram Maxim, i slutningen af 1890'erne pjecen til den engelske hær, der dog ikke var interesseret.

Regeringen i Transvaal derimod var meget interesseret, og der blev givet tilladelse til at eksportere et antal pjecer til Sydafrika. Da Boerkrigen brød ud, kom engelske soldater således til at befinde sig i "modtage-enden" af en engelsk pjece!

Efter Boerkrigen førte maskinkanonerne en noget omskiftelig tilværelse, idet den ikke rigtig hørte til hverken artilleriet, kavaleriet eller infanteriet. En tid indgik de i de frivillige rytterregimenters (Yeomanry) maskingeværdelinger.

37 mm maskinkanon (1-pdr Vickers-Maxim Pom-Pom), i luftværnsaffutage.
Fra Kilde 3.

I stationær affutage indgik pjecen i Royal Garrison Artillery som luftværnsstykke - eller anti-ballon kanon, der var periodens betegnelse for luftværnsstykker.

Pjecen havde en rækkevidde 3 km. Granaten vejede 0,4536 kg (= 1 pund). Skudhastigheden oplyses som 60 skud i minuttet.

Luftværnsudgaven, der tillod større elevation end "feltudgaven", fik betegnelsen *Ordnance QF 1 pdr Mk 1⁺⁺* (og *Mk 1⁺⁺⁺*) *on carriage field QF 1 pdr Mk 2⁺⁺*.

I luftværnsudgaven havde pjecen en rækkevidde på ca. 4 km.

37 mm (Pom-Pom) maskinkanon, i stationær affutage.
Fra Battlefield Anomalies, Second Boer War, Artillery.

Pjecen indgik også i Flåden - den engelske såvel som andre nationers - hvor den blev anvendt såvel om bord på skibe som ved faste installationer i land.

Tilsvarende indgik pjecen også i andre nationers hære, bl.a. den tyske og tyrkiske.

Luftværnssektionerne i Det engelske Ekspeditionskorps, 1914

Den engelske officielle historie fra august-september 1914 [2\)](#) beskriver luftværnets status således:

"In the matter of anti-aircraft guns, the British ordnance also fell far behind the German. For this service, light quick-firing guns known as pom-poms were sent out from England early in September. It is sufficient to say that they fired a percussion shell, which, as not one in several hundred ever hit its aerial target, fell to earth, frequently at some point in the British lines, and there burst. Not a single enemy aeroplane was brought down at this period, either by these guns or by rifle fire. Such a state of things, it is needless to say, was neither reassuring nor comfortable."

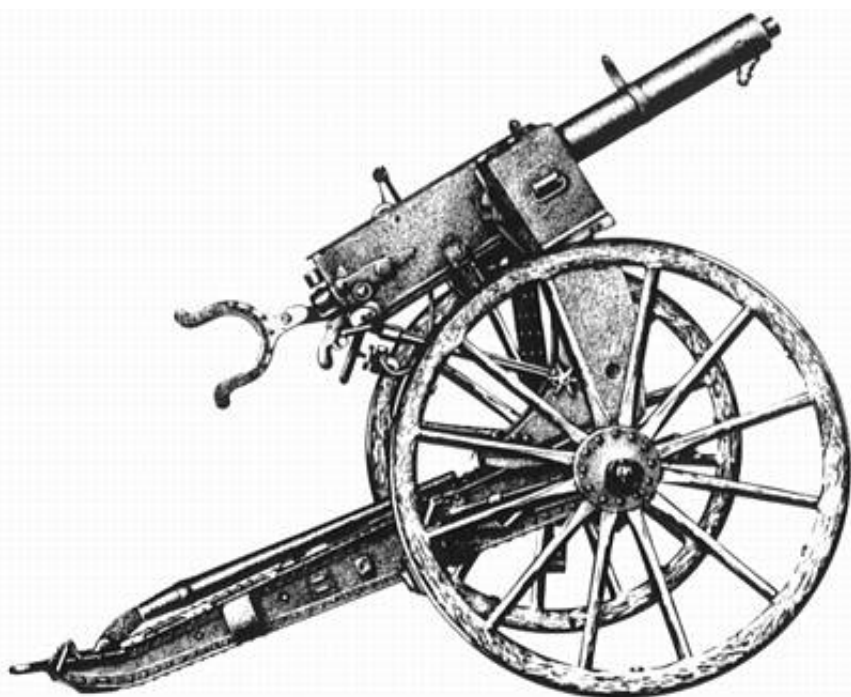
I Tillæg 1 om Ekspeditionskorpsets organisation (ikke medtaget i online-udgaven) er der i en note ved hver infanteridivision anført:

"An Anti-Aircraft Detachment (of 1-pdr. Pom-Poms) was added to the Divisional Artillery in September."

Kilde 6 omtaler følgende luftværnssektioner:

Pom-Pom Section (Anti-Aircraft) I tjeneste ved...	Fra...	Til...
No. 2 Pom-Pom Section	6th Division	4.10.1914 16.12.1914
No. 4 Pom-Pom Section	4th Division	20.9.1914 januar 1915
No. 5 Pom-Pom Section	3rd Division	20.8.1914 3) december 1914
No. 6 Pom-Pom Section	5th Division	12.9.1914 december 1914
No. 7 Pom-Pom Section	7th Division	25.9.1914 20.12.1914
No. 11 Pom-Pom Section	2nd Division	22.9.1914 25.1.1915

Der foreligger ikke oplysninger om den sektion, der indgik i 1st Division.

37 mm maskinkanon (1-pdr Vickers-Maxim Pom-Pom), i luftværnsaffutage.
Fra The British Empire.

Afslutning

I kombination med min artikel Om engelske lyskasterenheder og luftværnsartilleri under Første Verdenskrig fås nu et indblik i den engelske hærs tidligste luftværnsenheder, som de tog sig ud på Vestfronten.

Spændende, som tilgang af et par nye oplysninger gør det muligt at kombinere forskellige brudstykker af historien til en mere sammenhængende fremstilling af emnet ...

Kilder

1. *The British Expeditionary Force 1914-15* af Bruce Gudmundsson, Osprey Battle Orders nr. 16, London 2005, ISBN 1-84176-902-9.
2. *History of the Royal Regiment of Artillery - Anti-Aircraft Artillery, 1914-55* af N.W. Routledge, Brassey's, London 1994, ISBN 1-857753-099-3.
3. *Artillery* af John Batchelor og Ian Hogg, Ballentine Books Inc., New York 1973, SBN 345-23499-5-495.
4. *British Artillery Weapons & Ammunition 1914-1918* af Ian V. Hogg og L.F. Thurston, Ian Allan Ltd., Surrey 1972, SBN 7110-0381-5.
5. *History of the Royal Regiment of Artillery - Forgotten Fronts and Home Base, 1914-18* af Sir Martin Farndale, Royal Artillery Institution, London 1988, ISBN 1-870114-05-1.
6. The Storey of the British Army in the Great War of 1914-1918.

Se også The development of Anti-aircraft Defence af David Hide, Del 1 og Del 2 fra The First World War Aviation Historical Society's hjemmeside The Cross & Cockade International.

Per Finsted

Noter:

- 1) Skulle nogen kende til de nærmere omstændigheder omkring denne første nedskydning, hører jeg gerne om det.
- 2) *Military Operations, France and Belgium, 1914* af James E. Edmonds, Macmillan & Co., London 1933. Internetudgave . Citatet stammer fra Kapitel 21. Den omtalte periode dækker tiden før 16. september 1914, men den første nedskydning af et tysk fly nævnes mærkværdigvis ikke.
- 3) Der er nok tale om en skrivefejl - den rigtige dato må snarere være 20.9.1914.